
B. Hofmann svarer

KOMMENTAR

BJØRN HOFMANN

b.m.hofmann@medisin.uio.no

Bjørn Hofmann er professor ved Senter for medisinsk etikk, Universitet i Oslo. Forfatter har ikke oppgitt noen interessekonflikter.

Under tittelen «Misvisende og tendensiøst om informasjon i Mammografiprogrammet» kommenterer leder av Mammografiprogrammet Solveig Hofvind, rådgiver Gunhild Mangerud og direktør for Kreftregisteret Giske Ursin min artikkel (1). I artikkelen viser jeg hvordan informasjonen fra Mammografiprogrammet har blitt vesentlig forbedret fra 1996 til 2017. Det er ikke dette Hofvind, Mangerud og Ursin finner «misvisende og tendensiøst». De hevder at «Hofmann påstår at kvinnene ikke får informasjon om overdiagnostikk». Det er feil.

I artikkelen skriver jeg: «Overdiagnostikk blir nevnt først i 2009, men det informeres ikke om omfanget av dette, heller ikke i 2017» og «[d]et mangler blant annet relevante estimat for ulempene, særlig om overdiagnostikk.» Jeg påstår altså ikke at Mammografiprogrammet ikke informerer om overdiagnostikk, men at de ikke informerer om omfanget.

I Forskningsrådets uavhengige rapport av 2015 er det opplyst at Mammografiprogrammet samlet sett gir omtrent fem overdiagnostiserte tilfeller for hvert unngått dødsfall av brystkreft (2). Dette fikk ikke de inviterte kvinnene informasjon om i 2017, og det får de heller ikke informasjon om i dag.

Videre hevder Hofvind, Mangerud og Ursin at «overdiagnostikk ikke kan telles». Det er overraskende, siden de selv viser til slike tall i sin kommentar og de selv har publisert tall om dette (3). Med dagens kunnskap kan man ikke identifisere om et individ overdiagnostiseres eller reddees fra å dø av brystkreft. Tall om overdiagnostikk og dødelighetsreduksjon må beregnes på bakgrunn av data fra befolkninger. Slike beregninger baserer seg på en rekke forutsetninger. Disse er godt gjort rede for i Forskningsrådets rapport (2). Når Mammografiprogrammet ser bort fra dette og fra egen forskning, er det betimelig å reise spørsmål om informasjonen er balansert.

Hofvind, Mangerud og Ursin fremmer også påstander om «misvisende fremstillinger... sammenblanding og feilaktig bruk av begreper og ensidige (og dels feil) valg av kilder» og slett arbeide fra fire uavhengige fagfeller og redaksjonen i Tidsskriftet uten å gi

noen begrunnelse.

Mammografiprogrammet og Kreftregisteret stoler dermed verken på uavhengige forskere, på fagfeller, eller på redaksjonen i Tidsskriftet. Når de ikke gir balansert informasjon og dytter kvinner til å delta, stoler de tydeligvis ikke på at kvinner kan ta informerte og selvstendige valg heller. Det styrker ikke tilliten til Mammografiprogrammet. Dessverre. Budskapet fra artikkelen er enkelt: Mammografiprogrammet har blitt mye bedre til å informere, men de kan bli enda bedre. Istedenfor å diskutere hvordan dette kan skje, går de til frontalangrep. Det er synd.

LITTERATUR

1. Hofmann B. Får kvinner nok informasjon til å ta informerte valg ved mammografiscreening? Tidsskr Nor Legeforen 2020; 140. doi: 10.4045/tidsskr.19.0568. [PubMed][CrossRef]
2. The Norwegian Research Council. Research-based evaluation of the Norwegian Breast Cancer Screening Program. Oslo: The Norwegian Research Council; 2015.
3. Hofvind S, Román M, Sebuødegård S et al. Balancing the benefits and detriments among women targeted by the Norwegian Breast Cancer Screening Program. J Med Screen 2016; 23: 203–9. [PubMed][CrossRef]

Publisert: 20. april 2020. Tidsskr Nor Legeforen. DOI: 10.4045/tidsskr.20.0247

Opphavsrett: © Tidsskriftet 2026 Lastet ned fra tidsskriftet.no 16. juli 2026.